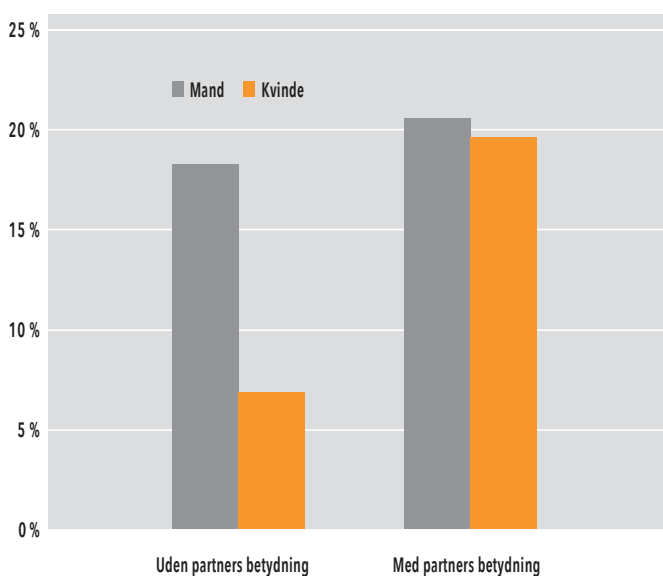

Valg af partner vigtig for social arv i kriminalitet

Mænd, der har oplevet en forælders fængsling som barn, viderefører den sociale arv i kriminalitet til egne børn ved selv at komme i fængsel under børnenes opvækst. Kvinder, der på lignende vis har oplevet en forælders fængsling som barn, viderefører derimod kriminaliteten ved at få børn med mænd, der sidenhen bliver fængslet.

Det viser ny forskning fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed. Hermed er partnervalg vigtig for, hvordan kriminalitet nedarves gennem generationer. Denne nye viden bryder med hidtidige opfattelser af, hvordan kriminel adfærd genfindes på tværs af generationer. Man har indtil nu antaget, at kvinder ikke i ligeså høj grad som mænd viderefører den sociale arv i kriminalitet, fordi kvinder ikke har samme tendens til at

Figur 1. Procent mænd og kvinder, der selv oplevede forældrefængsling som børn, der viderefører denne oplevelse til deres egne børn enten direkte eller gennem valg af partner

Note: Tallene angiver for mænd og kvinder, der selv oplevede en forælder blive fængslet, procentdelen af deres børn, der oplever forældrefængsling mellem fødselstidspunktet og til de fylder 15 år. Der ses udelukkende på biologiske forældre. "Fængsling" inkluderer al indespærring inklusive anholdelse.

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

begå kriminalitet og komme i fængsel som mænd. Men den nye forskning fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed viser, at kvinder viderefører den sociale arv i kriminalitet indirekte ved at få børn med mænd, der sidenhen kommer i fængsel.

Figur 1 viser risikoen for, at mænd og kvinder, der oplevede forældrefængsling som barn, viderefører denne oplevelse til deres egne børn. Figuren til venstre viser den direkte videreførsel, hvor der ikke tages højde for partnervalg. Mens figuren til højre tager højde for partnervalg, og dermed lægger den indirekte videreførsel oven i.

Som det ses af figuren, er partnervalget helt centralt for at forstå, hvordan kriminalitet bevæger sig på tværs af generationer. Den direkte videreførsel sker i langt højere grad blandt mænd end blandt kvinder, for her fængsles lige under 20 procent, fra deres børn fødes, og inden de fylder 15 år. For kvinderne er tallet på "blot" 7 procent.

Men tager man højde for valget af partner, forsvinder forskellen på mænd og kvinder, der selv har oplevet forældrefængsling, dengang de var børn. Nu er risikoen for, at deres børn oplever forældrefængsling stort set ens: 20 procent.

Blandt mænd og kvinder, der ikke oplevede forældrefængsling, dengang de selv var børn, er risikoen for et fængselsophold i øvrigt væsentligt lavere, under 7 procent.

Kvinder og mænd, der selv oplevede en forælder blive fængslet i løbet af deres opvækst, viderefører denne oplevelse til deres egne børn på to måder: Mændene fængsles selv, kvinderne vælger en partner, der sidenhen fængsles.

UNDERSØGELSENS PUBLICERING

LARS HØJSGAARD ANDERSEN 2017
ASSORTATIVE MATING AND THE INTERGENERATIONAL TRANSMISSION OF DELINQUENCY

STUDY PAPER NO. 119
ROCKWOOL FOUNDATION RESEARCH UNIT

Social arv afhænger af typen af fars indespærring

Jo oftere far sidder i fængsel, desto større risiko er der for, at hans børn både klarer sig dårligt i skolen og selv ryger ud i kriminalitet. Det er resultatet af et nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Det er kendt viden, at børn af fængslede mænd klarer sig dårligere i uddannelsessystemet og har højere risiko for at begå kriminalitet i ungdomsårene, end andre børn. Det nye studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed udbygger denne viden ved både at dokumentere sammenhængen mellem på den ene side de negative konsekvenser af forælderfængsling og, på den anden, hvor ofte faren spærres inde.

Studiet sammenligner mere konkret børns risiko for selv at blive fængslet samt, hvor stor en del af prøverne til folkeskolens afgangsprøve, børnene består. Her deles børnene op efter, hvor ofte deres far har været i fængsel. Figur 2 viser resultaterne.

Som man kan se af figuren, har børn, der ikke oplever, at far bliver fængslet i løbet af deres opvækst, en risiko på lige under 5 procent for selv at komme i fængsel, før han eller hun fylder 20 år. Men for børn, hvis far fængsles blot én gang i løbet af børnenes opvækst, er denne risiko på knap 11 procent. Risikoen stiger herefter med antallet af fars fængslinger. Ser vi på børn, hvis far kommer i fængsel fem eller flere gange, er risikoen på over 20 procent.

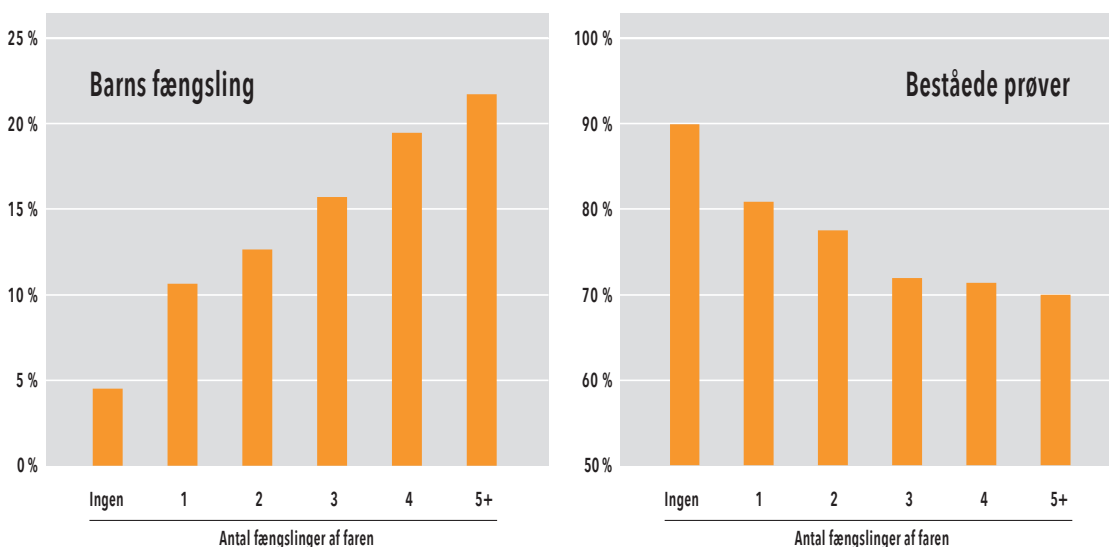
Der tegner sig samme billede, når det drejer sig om resultatet af børnenes skolegang. Børn af fædre, som ikke kommer i fængsel i løbet af barnets opvækst, består omkring 90 procent af folkeskolens afgangsprøver. Børn, hvis far indespærres blot én gang, består kun godt 80 procent af afgangsprøverne. Og som vi så det med børns kriminalitet, så stiger også risikoen for ikke at bestå disse prøver med antal gange, far er i fængsel. Således består børn, hvis far er i fængsel fem eller flere gange, kun 70 procent af prøverne og altså dumper eller undlader at møde op til cirka 30 procent af prøverne.

Forskellene mellem grupperne genfindes, når der kontrolleres statistisk for en lang række af baggrundsfaktorer ved børnene selv og deres forældre. Men resultaterne fortæller ikke, hvorvidt det er på grund af det højere antal fars fængslinger, at børnene klarer sig, som de gør. Resultaterne viser blot, hvordan disse børn klarer sig.

I øvrigt findes samme resultat, når man ser på, hvor længe fædrene fængsles. Børn, der oplever, at deres far kommer i fængsel, klarer sig ringere end andre. Men børn, der oplever deres far komme i fængsel over længere perioder, klarer sig endnu dårligere end børn, der oplever korte forløb.

Børn af fædre, der fængsles flere end to gange og i sammenlagt mere end tre måneder, klarer sig imidlertid dårligst: 23 procent af disse børn fængsles selv, inden

Figur 2. Procent børn, der fængsles inden de fylder 20 år, og procent af folkeskolens afgangsprøver, børnene består, opdelt efter antallet af fars fængslinger

Børn, der har oplevet deres far blive fængslet flere gange i løbet af opvæksten, har højere risiko for selv at blive fængslet og klarer sig dårligere i skolen.

Note: Samtlige børn er født i 1991. Fars fængsling er målt mellem barnets fødselstidspunkt og barnets 15 års fødselsdag. "Fængsling" inkluderer al indespærring inklusive anholdelse.

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

de fylder 20 år, og de dumper eller møder ikke op til en tredjedel af prøverne til folkeskolens afgangsprøve.

Særligt udsatte blandt børn af indespærrede fædre

Med resultaterne fra dette studie bliver det således klart, at der blandt gruppen af børn, som har oplevet deres far komme i fængsel, er en særligt udsat gruppe – nemlig den, hvor fængselsopholdene er hyppige og længerevarende. Men hvor stort er problemet egentligt – hvor mange børn oplever sådanne hyppige og længerevarende fravær af faren?

Blandt børn født i 1991 oplevede cirka 10 procent, at deres far var indespærret, før de fyldte 15 år. Men for halvdelen af disse børn, gælder det, at far var i fængsel flere gange. 25 procent af børnene med fængslede fædre

oplevede, at far kom i fængsel tre eller flere gange. Og mere end ét ud af ti af disse børn oplevede det hele fem gange eller mere.

På samme vis er der stor forskel på den samlede længde af farens fængselsophold. Godt nok oplevede lidt over halvdelen af disse børn ”blot”, at deres far blev anholdt og måske tilbragte natten i arresten. Men mere end 10 procent af børnene oplevede, at deres far sad i fængsel i mere end ét år.

UNDERSØGELSENS PUBLICERING

LARS HØJSGAARD ANDERSEN 2016

HOW CHILDREN'S EDUCATIONAL OUTCOMES AND CRIMINALITY VARY BY DURATION AND FREQUENCY OF PATERNAL INCARCERATION

THE ANNALS OF THE AMERICAN ACADEMY OF POLITICAL AND SOCIAL SCIENCES

<http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0002716216632782>

Evner beskytter - men fars fængsling rammer ens

Børns evner har stor betydning for, hvordan den sociale arv i kriminalitet sætter sig igennem. Jo bedre børn af fædre, som har været i fængsel, klarer sig i skolen, desto mindre er deres risiko for selv at komme i fængsel.

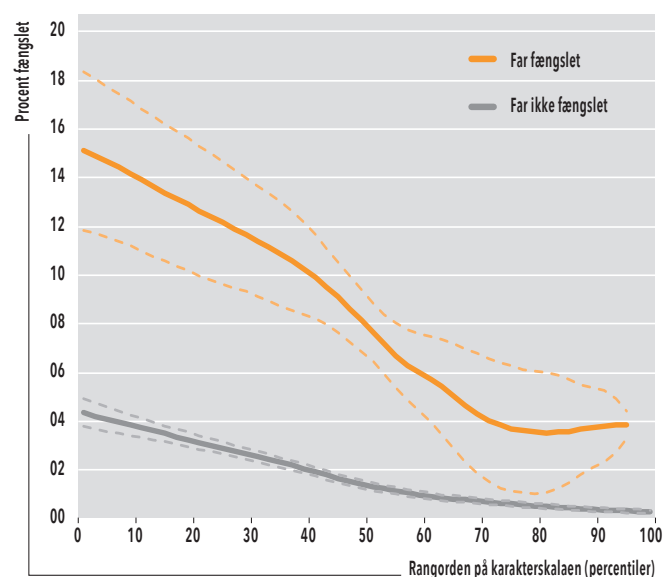
Det viser et nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed og Københavns Universitet. Her har forskerne undersøgt, hvor meget af sammenhængen mellem fædres og sønners risiko for at komme i fængsel, der kan forklares ved, hvor godt sønnerne klarer sig i skolen målt ved deres karaktergennemsnit fra folkeskolens afgangsprøve.

Svaret er, at godt en tredjedel af sammenhængen mellem fædres og sønners fængsling afspejler sønnernes karaktergennemsnit. Når sønner, hvis fædre fængsles, i

Jo bedre drenge klarer sig til folkeskolens afgangsprøve, desto lavere er risikoen for, at de fængsles inden de fylder 23 år.

Drenge, der har oplevet, at deres far blev fængslet i løbet af deres opvækst, har dog højere risiko for at blive fængslet end andre drenge med tilsvarende evner.

Figur 3. Procent sønner fængslet, opdelt efter karaktergennemsnit ved folkeskolens afgangsprøve og opdelt efter om far var fængslet eller ej

Note: Til at beregne procentdel fængslede for hvert punkt i karakterfordelingen er der taget et vægtet gennemsnit blandt drengene med karakterer umiddelbart over og under det pågældende punkt (5 percentiler). Der vises ikke resultater såfremt, der ligger mindre end fem drenge til grund for beregningen. Stiplede linjer angiver 95 procent sikkerhedsintervaller.

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

højere grad end andre ender med selv at blive fængslet, er der således en klar sammenhæng med, at de klarer sig dårligere i skolen. Det har i parentes bemærket ingen betydning, hvor længe far har siddet i fængsel.

Evner som beskyttelsesfaktor?

Forskerne har også undersøgt, om bedre evner er en risiko- eller en beskyttelsesfaktor. Som svar på dette spørgsmål viser figur 3 risikoen for, at sønnerne, med forskellige karaktergennemsnit fra folkeskolens afgangsprøve, selv fængsles, opdelt efter om deres far har været fængslet eller ej.

Som man kan se, er risikoen for at komme i fængsel lavere blandt drenge, som klarer sig godt til prøverne. Men figuren viser også, at uanset karaktergennemsnittet, vil drenge, der har oplevet fars fængsling i løbet af deres opvækst, altid have en forhøjet risiko for selv at blive sendt i fængsel.

Blandt drenge med de laveste prøvegennemsnit (og den højeste risiko for at opleve fængsling), oplever omkring 5 procent at blive fængslet. Vel at mærke, hvis deres far ikke blev fængslet under deres opvækst. Blev han det, er tallet godt 15 procent, altså tre gange så højt.

Blandt drenge med de højeste prøvegennemsnit (og tilsvarende laveste risiko for at blive fængslet selv) er tallene noget lavere: Risikoen for selv at blive fængslet er under 1 procent for drenge, der ikke oplevede fars fængsling, mens den er 3-4 procent for drenge, der oplevede det.

På den ene side er der således, målt i absolutte tal, stor forskel på risikoen for fængsling blandt drenge med højt og lavt prøvegennemsnit. Især blandt drenge, der har oplevet fars fængsling. Fængsling er nemlig et særsyn blandt drenge, som klarer sig godt i skolen. Men den relative forskel på risikoen blandt drenge, der har oplevet fars fængsling og drenge, som ikke har oplevet fars fængsling, er på den anden side ens, når man sammenligner drenge med samme evner.

UNDERSØGELSENS PUBLICERING

LARS HØJSGAARD ANDERSEN & KRISTIAN BERNT KARLSON
2017

THE IMPACT OF PATERNAL INCARCERATION ON BOYS' DELINQUENCY: A NEW METHOD FOR ADJUSTING FOR MODEL-DRIVEN BIAS

STUDY PAPER NO. 120
ROCKWOOL FOUNDATION RESEARCH UNIT

Nyt fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed (ISSN 2446-3086) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning i enheden. Nyhedsbrevet er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Andre udgivelser fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed kan ses på Rockwoolfonden.dk/forskning